

Regeringens proposition

1997/98:39

Förlängd tid för ökning av aktiekapital i privata
aktiebolag

Prop.
1997/98:39

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 3 november 1997

Laila Freivalds

Björn von Sydow
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Sedan den 1 januari 1995 gäller att aktiekapitalet i privata aktiebolag skall uppgå till minst 100 000 kr i stället för som tidigare minst 50 000 kr. Bolag som har bildats före den 1 januari 1995 har dock medgivits en treårig övergångstid. Den nuvarande övergångstiden löper ut vid utgången av år 1997. De bolag som vid den tidpunkten ännu inte för registrering har anmält beslut om att öka aktiekapitalet till minst 100 000 kr avregistreras.

I propositionen föreslås bl.a. att den tid som dessa äldre bolag har på sig för att öka aktiekapitalet till 100 000 kr förlängs till utgången av år 1998.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	3
2.1	Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	8
2.3	Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	9
2.4	Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1976:125)	10
3	Ärendet och dess beredning.....	11
4	Bakgrund	12
4.1	1994 års ändringar i aktiebolagslagen	12
4.2	Upplysningar inhämtade från Patent- och registreringsverket	12
5	Överväganden.....	13
5.1	Tidpunkten för ökningen av aktiekapitalet.....	13
5.2	Redovisningsfrågor.....	16
6	Kostnader.....	17
7	Författningskommentar	18
7.1	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).....	18
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	21
7.3	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	22
7.4	Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1976:125)	23
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1997 ...	26

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1997/98:39

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
2. lag om ändring i lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
4. lag om ändring i bokföringslagen (1976:125).

Vidare föreslår regeringen att riksdagen beslutar att förkorta motions-
tiden till tio dagar.

2.1 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)¹ dels att punkterna 3 - 6 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse, dels att punkterna 4 och 5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1555) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. I fråga om privata aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 gäller 1 kap. 1 § i sin äldre lydelse i stället för den nya 1 kap. 3 § till utgången av år 1997.

4. Styrelseledamöter, verkställande direktör, aktieägare, borgenärer eller andra vilkas rätt kan vara beroende därav kan *under tiden den 1 oktober 1996 – den 31 mars 1997 hos registreringsmyndigheten ansöka om likvidation av bolag, vars aktiekapital vid utgången av september 1996 inte uppgår till 100 000 kr.*

Om *en sådan ansökan görs*, skall registreringsmyndigheten genast förelägga bolaget att inom fyra månader komma in med yttrande över ansökan. Föreläggandet skall delges bolaget på sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. Styrelsen skall genast utlysa bolagsstämma för meddelande om föreläggandet.

Föreslagen lydelse

3. I fråga om privata aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 gäller 1 kap. 1 § i sin äldre lydelse i stället för den nya 1 kap. 3 § till utgången av år 1998.

4. Styrelseledamöter, verkställande direktör, aktieägare, borgenärer eller andra vilkas rätt kan vara beroende därav kan *hos registreringsmyndigheten ansöka om likvidation av*

1. bolag vars aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av september 1996, eller

2. bolag vars aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av december 1997.

En ansökan som avses i första stycket 1 skall ges in till registreringsmyndigheten under tiden den 1 oktober 1996 – den 31 mars 1997. En ansökan som avses i första stycket 2 skall ges in till registreringsmyndigheten under tiden den 1 januari 1998 – den 31 mars 1998.

Om *ansökan görs enligt första och andra styckena*, skall registreringsmyndigheten genast förelägga bolaget att inom fyra månader komma in med yttrande över ansökan. Föreläggandet skall delges bolaget på sätt som är

¹ Lagen omtryckt 1993:150.

föreskrivet om stämning i tvistemål. Styrelsen skall genast utlysa bolagsstämma för meddelande om föreläggandet.

Om det inte, innan ärendet avgörs, visas att aktiekapitalet uppgår till 100 000 kr, skall registreringsmyndigheten förordna att bolaget skall träda i likvidation, utse en eller flera likvidatorer samt låta registrera besluten.

I fråga om överklagande av registreringsmyndighetens beslut skall bestämmelserna i 18 kap. 8 § tillämpas.

5. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avföras ur aktiebolagsregistret, om samtliga aktieägare och styrelseledamöter samt verkställande direktören begär det före utgången av oktober 1997. Om en sådan begäran framställs skall registreringsmyndigheten genast kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar. Bolaget får avföras ur registret tidigast en månad efter det att ett sådant kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

När bolaget har avförts ur registret svarar aktieägarna, styrelseledamöterna och verkställande direktören solidariskt för bolagets förpliktelser, i den mån inte annat följer av tredje stycket. Bolagets tillgångar övergår till aktieägarna. Aktieägarna inträder i bolagets ställe som part i de avtal som bolaget har slutit med tredje man. I den mån bolaget enligt lag eller annan författning har varit skyldigt att vidta åtgärd eller lämna uppgift skall detta i stället fullgöras av styrelsen.

En aktieägare, som inte har varit styrelseledamot eller verkställande direktör efter utgången av mars 1997 och inte heller efter denna tidpunkt har varit införd i aktiebolagsregistret som sådan, svarar för bolagets förpliktelser endast i förhållande till sin andel i bolagets aktiekapital.

Om det uppkommer behov av någon likvidationsåtgärd sedan bolaget har avförts ur registret, skall 13 kap. 16 § tillämpas.

6. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av år 1997 och för vilket beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr inte har anmälts för registrering före denna tidpunkt skall, om det inte har trätt i

5. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avföras ur aktiebolagsregistret, om samtliga aktieägare och styrelseledamöter samt verkställande direktören begär det före utgången av oktober 1998. Om en sådan begäran framställs skall registreringsmyndigheten genast kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar. Bolaget får avföras ur registret tidigast en månad efter det att ett sådant kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

6. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av år 1998 och där anmälan om beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr inte har kommit in till registreringsmyndigheten senast den 31 december 1998

likvidation eller försatts i konkurs, avförs ur aktiebolagsregistret och därmed vara upplöst. Uppgift att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Ett bolag för vilket beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr har anmälts för registrering före utgången av år 1997 skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avförs ur aktiebolagsregistret, om registreringsmyndigheten efter utgången av år 1997 genom lagakraftvunnet beslut har avskrivit anmälan eller vägrat registrering. En uppgift om ett sådant beslut skall ofördröjligen kungöras av registreringsmyndigheten i Post- och Inrikes Tidningar. Bolaget får avförs ur registret tidigast en månad efter det att kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

När bolaget har avförts ur registret gäller punkten 5 andra - fjärde styckena.

skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, avförs ur aktiebolagsregistret och därmed vara upplöst. Uppgift att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Ett bolag för vilket beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr har anmälts för registrering före utgången av år 1998 skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avförs ur aktiebolagsregistret, om registreringsmyndigheten efter utgången av år 1998 genom lagakraftvunnet beslut har avskrivit anmälan eller vägrat registrering. En uppgift om ett sådant beslut skall ofördröjligen kungöras av registreringsmyndigheten i Post- och Inrikes Tidningar. Bolaget får avförs ur registret tidigast en månad efter det att kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

4². I bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt i bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket samma lag skall 11 kap. 1, 2 och 4 - 14 §§ tillämpas intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1996.

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. *I fråga om aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 eller punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) skall paragraferna tillämpas även därefter. Detsamma gäller i fråga*

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31*

² Senaste lydelse 1996:1144.

om andra aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997.

december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall paragraferna tillämpas även därefter.

5³. I bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt i bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket samma lag skall 4 kap. 16, 20 och 21 §§, 8 kap. 13 §, 9 kap. 17 §, 10 kap. 3 och 10 §§, 12 kap. 1 - 4 §§, 13 kap. 3, 9 och 12 §§, 14 kap. 4 §, 15 kap. 1 och 3 §§ samt 17 kap. 1 § tillämpas i sin äldre lydelse intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1996.

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas i sin äldre lydelse intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. I fråga om aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 eller punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) skall paragraferna tillämpas även därefter. Detsamma gäller i fråga om andra aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997.

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas i sin äldre lydelse intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat paragraferna i deras äldre lydelse får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall paragraferna tillämpas i sin äldre lydelse även därefter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

³ Senaste lydelse 1996:1144.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Prop. 1997/98:39

Härigenom föreskrivs att punkterna 15 och 16 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1997/98:22

Föreslagen lydelse

15. Om ett företagshypotek har upplåtits i ett aktiebolags verksamhet och den intecknade verksamheten och egendom som omfattas av företagshypoteket därefter övergår från aktiebolaget till dess aktieägare enligt punkten 6, tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3 § första stycket lagen (1984:649) om företagshypotek. Bestämmelserna tillämpas också i sådana fall där verksamheten och egendomen därefter övergår från det upplösta aktiebolagets aktieägare till ett handelsbolag eller ett aktiebolag som aktieägarna är delägare i eller till en ekonomisk förening som de är medlemmar i.

15. Om ett företagshypotek har upplåtits i ett aktiebolags verksamhet och den intecknade verksamheten och egendom som omfattas av företagshypoteket övergår från aktiebolaget till dess aktieägare *enligt punkten 5 genom avregistrering på grund av en ansökan som görs efter utgången av oktober 1997 eller enligt punkten 6* tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3 § första stycket lagen (1984:649) om företagshypotek. Bestämmelserna tillämpas också i sådana fall där verksamheten och egendomen därefter övergår från det upplösta aktiebolagets aktieägare till ett handelsbolag eller ett aktiebolag som aktieägarna är delägare i eller till en ekonomisk förening som de är medlemmar i.

Borgenären förlorar sin rätt enligt första stycket, om han inte inom den tid som anges i tredje stycket väcker talan mot förvärvaren om betalning ur egendomen och anmäler detta till inskrivningsmyndigheten.

Talan och anmälan enligt andra stycket skall ske inom sex månader från det att det upplösta aktiebolagets styrelse eller förvärvaren har underrättat borgenären om aktiebolagets avregistrering och senast inom arton månader från avregistreringen.

Vad som sägs om förvärvaren gäller också hans dödsbo.

16. Om ett företagshypotek har upplåtits i en verksamhet som har drivits av ett aktiebolag som har upplösts enligt punkten 6, har borgenären rätt att söka betalning ur egendom som omfattas av hypoteket trots att hans fordran inte är förfallen till betalning.

16. Om ett företagshypotek har upplåtits i en verksamhet som har drivits av ett aktiebolag som har upplösts *enligt punkten 5 på grund av en ansökan som har gjorts efter utgången av oktober 1997 eller enligt punkten 6*, har borgenären rätt att söka betalning ur egendom som omfattas av hypoteket trots att hans fordran inte är förfallen till betalning.

2.3 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Prop. 1997/98:39

Härigenom föreskrivs att punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till årsredovisningslagen (1995:1554) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3¹. I bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall bestämmelserna i 2 - 6 kap., 9 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3 och 4 §§ samt 10 kap. 1 § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1995.

I övriga bolag skall de angivna bestämmelserna samt bestämmelserna i 7 kap. tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. I fråga om aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 eller punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) skall bestämmelserna över huvud taget inte tillämpas. Detsamma gäller i fråga om andra aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997.

I övriga bolag skall de angivna bestämmelserna samt bestämmelserna i 7 kap. tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall de angivna bestämmelserna över huvud taget inte tillämpas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

¹ Senaste lydelse 1996:1140.

2.4 Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1976:125)

Prop. 1997/98:39

Härigenom föreskrivs i fråga om bokföringslagen (1976:125) att punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1556) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

¹ I bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall 11 a § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1995.

I övriga bolag som omfattas av årsredovisningslagen (1995:1554) skall 11 a § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. *I fråga om aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 eller punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) skall dock 11 a § över huvud taget inte tillämpas. Detsamma gäller i fråga om andra aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997.*

I övriga bolag som omfattas av årsredovisningslagen (1995:1554) skall 11 a § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall 11 a § över huvud taget inte tillämpas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

¹ Senaste lydelse 1996:1141.

Riksdagen beslutade år 1994 att gränsen för lägsta tillåtna aktiekapital i privata aktiebolag skulle höjas från 50 000 kr till 100 000 kr (se SFS 1994:802). De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 1995. Tidigare bildade bolag medgavs en treårig övergångstid. Detta innebär att bolag som har ett aktiekapital understigande 100 000 kr trots detta kan bestå som juridisk person till utgången av år 1997. Ett aktiebolag vars aktiekapital understiger 100 000 kr och som inte före utgången av år 1997 har anmält beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr skall avregistreras och därmed anses upplöst.

Företagarnas Riksorganisation har i en skrivelse som inkom till Justitiedepartementet den 13 oktober 1997 upplyst att vid månadsskiftet september-oktober 1997 hade cirka 90 000 aktiebolag med ett aktiekapital understigande 100 000 kr ännu inte anmält någon ökning av aktiekapitalet till Patent- och registreringsverket. Enligt Företagarnas Riksorganisation är situationen sådan att det för ett stort antal aktiebolag för närvarande saknas ekonomiska förutsättningar att öka aktiekapitalet till 100 000 kr. Företagarnas Riksorganisation har därför begärt att den treåriga övergångstiden skall förlängas med ytterligare två år, dvs. till utgången av år 1999.

Under ärendets beredning har samråd skett med Patent- och registreringsverket, Riksskatteverket, Bokföringsnämnden, Sveriges Industriförbund, Svenska Bankföreningen, Företagarnas Riksorganisation, Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Grossistförbundet Svensk Handel. Anteckningar om vad som har framförts vid samrådet finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Ju97/3603).

Den nuvarande övergångstiden för ökning av aktiekapitalet löper ut vid utgången av år 1997. En förlängning av övergångstiden förutsätter således att nya regler kan träda i kraft den 1 januari 1998. Av detta skäl finns det anledning att riksdagen beslutar om en förkortad motionstid.

Lagrådet

Den ekonomiska återhämtningen efter lågkonjunkturen under 1990-talet har för de minsta bolagen visat sig ta längre tid än vad som kunde förutses när övergångstidens längd bestämdes. Dessa nya omständigheter utgör enligt regeringens mening skäl att förlänga övergångstiden. En remiss till Lagrådet skulle innebära att lagstiftningsfrågans behandling skulle fördröjas så att lagändringarna inte hinner träda i kraft till den 1 januari 1998, dvs. den tidpunkt då övergångstiden enligt nu gällande bestämmelser löper ut. Förlängningen av övergångstiden skulle därmed omöjliggöras med risk för att ett stort antal aktiebolag upplöses med menliga konsekvenser för näringslivet. Fördröjningen skulle således medföra att avsevärt men skulle uppkomma. Regeringen har därför inte inhämtat yttrande av Lagrådet.

4.1 1994 års ändringar i aktiebolagslagen

Sedan den 1 januari 1995 gäller att aktiekapitalet i privata aktiebolag skall uppgå till minst 100 000 kr i stället för som tidigare minst 50 000 kr (se prop. 1993/94:196, bet. 1993/94:LU32, rskr. 1993/94:422 och SFS 1994:802). 1995 års ökning av gränsen för lägsta tillåtna aktiekapital till 100 000 kr motiverades bl.a. av att skyddet för borgenärerna behövde förstärkas.

Under lagstiftningsarbetet uppmärksammades att redan bildade bolag med hänsyn till det rådande ekonomiska läget skulle kunna få svårt att finansiera en ökning av aktiekapitalet till 100 000 kr. För att underlätta för dessa bolag att anskaffa det ytterligare kapital som behövdes beslutades att de bolag som hade bildats före den 1 januari 1995 skulle medges en treårig övergångstid (se punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen [1994:802] om ändring i aktiebolagslagen [1975:1385]). Detta innebär att ett bolag som har ett aktiekapital understigande 100 000 kr kan bestå som juridisk person som längst till utgången av år 1997.

Enligt punkten 6 i övergångsbestämmelserna skall ett aktiebolag vars aktiekapital understiger 100 000 kr och som inte före utgången av år 1997 har anmält beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr avregistreras och skall därmed anses upplöst. Av punkten 5 i övergångsbestämmelserna följer att en sådan avregistrering kan komma till stånd även vid en tidigare tidpunkt än punkten 6 föreskriver, under förutsättning att aktieägarna, styrelsen och den verkställande direktören begär det före utgången av oktober 1997. Sedan bolaget har avförts ur aktiebolagsregistret enligt punkten 5 eller 6 svarar aktieägarna, styrelseledamöterna och den verkställande direktören solidariskt för bolagets förpliktelser. För en aktieägare som inte har varit styrelseledamot eller verkställande direktör gäller dock detta ansvar endast i förhållande till hans eller hennes andel i aktiekapitalet. Det avregistrerade bolagets tillgångar övergår till aktieägarna och dessa inträder i bolagets ställe som part i de avtal som bolaget har slutit med tredje man.

Enligt punkten 4 i övergångsbestämmelserna har styrelseledamöter, verkställande direktör, aktieägare, borgenärer eller andra vars rätt kan vara beroende därav haft möjlighet att under tiden den 1 oktober 1996 - den 31 mars 1997 ansöka om likvidation av bolag, vars aktiekapital vid utgången av september 1996 inte uppgick till 100 000 kr.

4.2 Upplysningar inhämtade från Patent- och registreringsverket

Enligt uppgift från Patent- och registreringsverket hade i mitten av oktober 1997 cirka 85 000 aktiebolag med ett aktiekapital understigande 100 000 kr ännu inte vidtagit några åtgärder med anledning av de nya reglerna om lägsta tillåtna aktiekapital.

5.1 Tidpunkten för ökningen av aktiekapitalet

Regeringens förslag: För ett privat aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 skall kravet på ett lägsta tillåtna aktiekapital om 100 000 kr gälla först från den 1 januari 1999. Om ett bolag vars registrerade aktiekapital understiger 100 000 kr ännu vid utgången av år 1998 inte har anmält beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr, skall bolaget avföras från aktiebolagsregistret och därmed vara upplöst.

Ett bolag vars registrerade aktiekapital understiger 100 000 kr skall avföras från aktiebolagsregistret vid en tidigare tidpunkt än utgången av år 1998, om aktieägarna, styrelsen och den verkställande direktören begär det före utgången av oktober 1998.

Styrelseledamöter, den verkställande direktören, aktieägare, borgenärer eller andra vars rätt kan vara beroende därav skall under tiden den 1 januari 1998 - den 31 mars 1998 kunna ansöka om likvidation av bolag, vars aktiekapital vid utgången av år 1997 inte uppgår till 100 000 kr.

Skälen för regeringens förslag*Förlängd tid för ökning av aktiekapitalet*

Privata aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 har medgetts en treårig övergångstid för att öka aktiekapitalet till 100 000 kr. Övergångstiden löper ut vid utgången år 1997. Den motiverades med att ökningen av aktiekapitalet i ett övergångsskede kunde innebära finansieringsproblem för de privata aktiebolagen. Dessa problem accentuerades av den då rådande ekonomiska konjunkturen (se prop. 1993/94:196 s. 138).

Företagarnas Riksorganisation har upplyst att ett stort antal ägare till mindre aktiebolag kontaktat organisationen och uttryckt stark oro över att deras bolag inte i tid kommer att kunna öka aktiekapitalet. Enligt uppgift från Patent- och registreringsverket hade i mitten av oktober 1997 cirka 85 000 bolag med ett aktiekapital understigande 100 000 kr ännu inte vidtagit några åtgärder med anledning av de nya reglerna om lägsta tillåtna aktiekapital. Enligt Företagarnas Riksorganisation saknar i dag en stor andel av dessa bolag de balanserade vinster som krävs för att öka aktiekapitalet med utnyttjande av bolagens egna medel. Vidare saknar bolagens ägare möjlighet att själva tillskjuta ytterligare riskkapital.

Sverige har under 1990-talet genomgått en djup lågkonjunktur. För små företag inriktade på den svenska marknaden, en grupp som de nu berörda bolagen i allmänhet torde höra till, har vändningen i konjunkturen inträffat i ett sent skede. Lågkonjunkturen har således drabbat de minsta bolagen särskilt hårt. Detta har medfört att många bolag för närvarande har endast begränsade ekonomiska förutsättningar att öka aktiekapitalet till 100 000 kr. De skäl som ursprungligen angavs för den

treåriga övergångstiden får därför i stor utsträckning anses gälla fortfarande.

Enligt regeringens uppfattning kan Sverige se fram mot en gynnsam ekonomisk utveckling under de närmaste åren. En förlängning av den tid som de privata aktiebolagen har på sig för att öka aktiekapitalet skulle innebära att de får möjligheter att under högkonjunkturen ackumulera vinster som kan användas för att öka aktiekapitalet. Mot den bakgrunden anser regeringen att det finns skäl att något förlänga övergångstiden. Enligt regeringens mening bör dock förlängningen inte utsträckas mer än ett år. Privata aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 bör således ha ett lägsta tillåtna aktiekapital om 100 000 kr senast fr.o.m. den 1 januari 1999. Sådana bolag som i dag har ett lägre aktiekapital och som vid den tiden inte har anmält en ökning av aktiekapitalet till 100 000 kr, bör avregistreras i början av år 1999 enligt de regler som i dag finns i punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen.

Frivillig avregistrering och avveckling genom likvidation

Förslaget om en förlängd övergångstid aktualiserar frågan om det även bör införas bestämmelser som motsvarar punkterna 4 och 5 i de nämnda övergångsbestämmelserna.

Punkten 5 i övergångsbestämmelserna har inneburit en möjlighet till frivillig avregistrering av aktiebolag vid en tidigare tidpunkt än vid den nu gällande övergångstidens utgång, dvs. vid utgången av år 1997. Möjligheten att begära sådan avregistrering upphörde vid utgången av oktober 1997.

Det finns anledning att anta att ett flertal aktiebolag som inte avser att öka aktiekapitalet till 100 000 kr har låtit bli att begära frivillig avregistrering enligt den angivna bestämmelsen i förvisningen om att en automatisk avregistrering kommer att ske efter 1997 års utgång. Bland dessa finns det troligen många bolag som har vidtagit åtgärder för en övergång av verksamheten till annan företagsform efter årsskiftet. För dessa kan en förlängning av den nuvarande övergångstiden vara ofördelaktig. För att underlätta för dessa småföretagare anser regeringen att det bör finnas en möjlighet att på frivillig väg avregistrera ett bolag tidigare än vid utgången av år 1998. En sådan avregistrering bör – på motsvarande sätt som enligt nu gällande bestämmelser – förutsätta att aktieägarna, styrelsen och den verkställande direktören begär det inom sådan tid att avregistreringen kan ske senast i anslutning till utgången av år 1998.

Punkten 4 i övergångsbestämmelserna har gett bl.a. borgenärerna rätt att begära att bolag med aktiekapital som understiger 100 000 kr försätts i likvidation. Denna bestämmelse motiverades bl.a. av att en avveckling genom likvidation under ordnade former kunde vara att föredra framför ett utkrävande av det personliga betalningsansvar som enligt punkterna 5 och 6 åvilade bl.a. bolagets funktionärer, om bolaget avregistrerades utan föregående likvidation. Möjligheten att framtvunga en likvidation upphörde vid utgången av mars 1997. Sedan dess kan förhållanden som rör bolaget eller dess funktionärer ha ändrats så att borgenärer som

tidigare inte såg något behov av att tvinga fram en likvidation nu skulle göra en annan bedömning. Bl.a. mot den bakgrunden anser regeringen att det vid en förlängning av tiden för ökning av aktiekapital är rimligt att borgenärerna åter får en möjlighet att begära att bolag med ett aktiekapital som understiger 100 000 kr försätts i likvidation. På samma sätt som i den tidigare bestämmelsen bör rätten att begära bolag i likvidation tillkomma även styrelseledamöter, den verkställande direktören, aktieägare och andra vars rätt kan vara beroende därav.

Företagshypotek

Regeringen har i prop. 1997/98:22 lagt fram förslag som syftar till att skydda borgenärer med säkerhet i företagshypotek när ett aktiebolag avregistreras enligt punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen. Förslagen innebär följande. När egendom i vilken företagshypotek gäller övergår från ett aktiebolag till dess aktieägare på grund av att bolaget har upplösts, skall en borgenär som har företagshypotek i bolagets verksamhet till säkerhet för sin fordran under en övergångstid behålla den förmånsrätt i egendomen som följer med företagshypoteket. Borgenären skall vidare ha rätt att söka betalning ur egendomen trots att fordran inte är förfallen till betalning. Bestämmelserna kommer i propositionens lagförslag till uttryck i två nya punkter, 15 och 16, i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen.

Förslaget innehåller inte några motsvarande regler för det fall att ett aktiebolag avregistreras enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna, dvs. efter ansökan om avregistrering som har skett senast vid utgången av oktober 1997. Detta sammanhänger med att en sådan lagreglering skulle träffa även sådana fall då bolaget redan har avregistrerats. Regleringen skulle därigenom få en retroaktiv verkan som inte har ansetts lämplig.

Saken ställer sig emellertid annorlunda om man, som regeringen föreslår, skjuter fram tidpunkten för avregistrering enligt punkten 6 till utgången av år 1998 och samtidigt gör det möjligt för aktiebolag att ansöka om avregistrering även efter utgången av oktober 1997. Det kan då antas att det under år 1998 kommer att ske ett inte obetydligt antal avregistreringar enligt punkten 5. Goda skäl talar för att borgenärer som har säkerhet i företagshypotek bör ges samma skydd i dessa fall som de enligt regeringens tidigare förslag skall ha när bolaget avregistreras enligt punkten 6. De föreslagna bestämmelserna i punkterna 15 och 16 bör därför gälla även i dessa fall. För att bestämmelserna inte skall få någon retroaktiv verkan bör de dock begränsas till de fall då aktiebolaget avregistreras på grund av en ansökan som har gjorts efter utgången av oktober 1997.

Regeringens förslag: Också aktiebolag med ett aktiekapital som understiger 100 000 kr skall följa årsredovisningslagens redovisningsregler. Aktiebolag som avsett att bli avförda från aktiebolagsregistret i anslutning till utgången av år 1997 och som därför hittills har varit undantagna från årsredovisningslagens redovisningsregler skall dock få tillämpa äldre redovisningsregler t.o.m. det räkenskapsår som inleds före utgången av mars 1998.

Bakgrund: År 1995 tillkom en ny svensk lagstiftning om årsredovisning, bl.a. årsredovisningslagen (1995:1554) och lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Den nya lagstiftningen är anpassad till EG-rättens regler om redovisning.

I princip skall samtliga aktiebolag tillämpa endera av de båda nämnda årsredovisningslagarna senast från och med det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. Av punkten 3 i övergångsbestämmelserna till årsredovisningslagen följer dock att bolag som skall avregistreras enligt punkten 5 eller punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen – dvs. bolag som har ett aktiekapital på mindre än 100 000 kronor och som inte före utgången av år 1997 anmäler beslut om höjning av aktiekapitalet – inte omfattas av lagen. I stället skall dessa bolag – såsom följer av övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1555) om ändring i aktiebolagslagen och övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1556) om ändring i bokföringslagen – tillämpa motsvarande bestämmelser i de lagarna.

Bakgrunden till de undantagsregler som gäller för bolag som avses i punkterna 5 och 6 i övergångsbestämmelserna till 1994 års ändring av aktiebolagslagen var följande. De aktuella bolagen hade dittills omfattats av bokföringslagens och aktiebolagslagens regler om årsbokslut och årsredovisning. För många av bolagen kunde det antas att verksamheten efter avregistreringen skulle komma att drivas vidare i någon annan företagsform. Det skulle innebära att de efter avregistreringen återigen skulle behöva tillämpa bokföringslagens äldre redovisningsregler. För att företagen inte skulle tvingas att byta tillämpliga redovisningsregler för att senare tvingas byta tillbaka till de äldre reglerna undantogs därför aktiebolag under avveckling från årsredovisningslagens tillämpning (se prop. 1996/97:32 s. 57).

Skälen för regeringens förslag: Motivet till att vissa aktiebolag har undantagits från tillämpningen av årsredovisningslagens bestämmelser var att underlätta för de företag som dittills hade drivits i aktiebolag men där avsikten var att övergå till annan företagsform. Den förlängning av övergångstiden för höjningen av lägsta tillåtna aktiekapital som regeringen nu föreslår syftar till att underlätta för de näringsidkare som i dag driver sin verksamhet i aktiebolagsform att driva den vidare i aktiebolagsform. För dessa näringsidkare är det naturligast att de så snart som möjligt börjar tillämpa de nya redovisningsregler som gäller för aktiebolag. Det kunde möjligen övervägas att tillåta de näringsidkare, som ännu inte har bestämt om de kommer att öka aktiekapitalet i bolaget till 100 000 kr eller som inte vet om de kommer att klara av det, att även

fortsättningsvis tillämpa bokföringslagens äldre regler vad gäller årsbokslut och årsredovisning. Att fortsätta att tillämpa bokföringslagens regler i vissa aktiebolag står emellertid i strid med det allmänna intresset av att redovisningsreglerna för samma slag av företag är enhetliga och intresset av jämförbarhet mellan olika företag. I sammanhanget kan det inte heller bortses från att de äldre redovisningsreglerna i flera avseenden strider mot de redovisningsregler som EG-rätten ålägger medlemsstaterna att införa för alla aktiebolag. Från EG-rättslig synpunkt är det därför knappast acceptabelt att behålla äldre regler längre än vad nuvarande lagstiftning tillåter, dvs. de äldre reglerna bör gälla endast för aktiebolag som är under avveckling och endast under en kortare tid. Mot den bakgrunden talar övervägande skäl för att den nya redovisningslagstiftningen i fortsättningen bör gälla för samtliga näringsidkare som driver verksamheten vidare i aktiebolagsform.

Detta torde inte heller innebära några problem för de näringsidkare som har haft för avsikt att fortsätta i aktiebolagsform även efter årsskiftet 1997/98. Det får antas att dessa näringsidkare har vidtagit åtgärder för att anpassa sig till årsredovisningslagens bestämmelser. Annorlunda kan det förhålla sig om näringsidkaren har avsett att driva verksamheten vidare men har tänkt göra det i handelsbolagsform eller under enskild firma och inte har vidtagit några särskilda avregistreringsåtgärder i förlitan på att aktiebolaget ändå kommer att upphöra efter utgången av år 1997. Det kan tänkas att det då uppstår vissa svårigheter för näringsidkaren att ställa om sin redovisning från äldre till nyare regler. Det gäller särskilt om en sådan omställning måste göras med kort varsel, såsom blir fallet i de fall där nästa räkenskapsår inleds den 1 januari 1998. Näringsidkaren får då en mycket kort tid på sig för att anpassa sina redovisningsrutiner till de nya redovisningsreglerna.

Detta problem inträder emellertid endast för de näringsidkare som inte önskar fortsätta i aktiebolagsform och som inte hinner få till stånd en frivillig avregistrering av aktiebolaget enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna före nästa räkenskapsårs början. Problemet kan därför neutraliseras om övergången till de nya redovisningsreglerna för de aktiebolag som hittills har kunnat tillämpa äldre redovisningsregler skjuts fram till räkenskapsår som inleds efter utgången av mars 1998. De näringsidkare som inte har för avsikt att öka aktiekapitalet kan då avregistrera bolaget och gå över till annan företagsform under första kvartalet av år 1998. De behöver därmed aldrig tillämpa årsredovisningslagens redovisningsregler.

6 Kostnader

En förlängning av övergångstiden för ökning av aktiekapitalet i privata aktiebolag förutsätter att information om de nya reglerna förmedlas till berörda bolag. En sådan informationsspridning kommer att medföra vissa kostnader. I övrigt torde förslaget inte leda till några kostnader för det allmänna.

7.1 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Punkterna 3 – 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring av aktiebolagslagen (1975:1385) samt punkterna 4 och 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1555) om ändring i aktiebolagslagen har fått en ny lydelse.

3. I fråga om privata aktiebolag som har bildats före den 1 januari 1995 gäller 1 kap. 1 § i sin äldre lydelse i stället för den nya 1 kap. 3 § till utgången av år 1998.

Ändringen i punkt 3 innebär att övergångstiden för privata aktiebolag att öka aktiekapitalet till 100 000 kr förlängs med ett år, till utgången av år 1998.

4. Styrelseledamöter, verkställande direktör, aktieägare, borgenärer eller andra vilkas rätt kan vara beroende därav kan hos registreringsmyndigheten ansöka om likvidation av

1. bolag vars aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av september 1996, eller

2. bolag vars aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av december 1997.

En ansökan som avses i första stycket 1 skall ges in till registreringsmyndigheten under tiden den 1 oktober 1996 – den 31 mars 1997. En ansökan som avses i första stycket 2 skall ges in till registreringsmyndigheten under tiden den 1 januari 1998 – den 31 mars 1998.

Om ansökan görs enligt första och andra styckena, skall registreringsmyndigheten genast förelägga bolaget att inom fyra månader komma in med yttrande över ansökan. Föreläggandet skall delges bolaget på sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. Styrelsen skall genast utlysa bolagsstämma för meddelande om föreläggandet.

Om det inte, innan ärendet avgörs, visas att aktiekapitalet uppgår till 100 000 kr, skall registreringsmyndigheten förordna att bolaget skall träda i likvidation, utse en eller flera likvidatorer samt låta registrera beslutet.

I fråga om överklagande av registreringsmyndighetens beslut skall bestämmelserna i 18 kap. 8 § tillämpas.

Enligt ändringarna i punkt 4 första och andra stycket ges styrelseledamöter och vissa andra en möjlighet att under tiden den 1 januari 1998 - den 31 mars 1998 begära att ett bolag med ett aktiekapital som understiger 100 000 kr skall träda i likvidation. Ändringarna har samband med förlängningen av övergångstiden enligt punkten 3.

5. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avföras ur aktiebolagsregistret, om samtliga aktieägare och styrelseledamöter samt verkställande direktören begär det före utgången av oktober 1998. Om en sådan begäran framställs skall registreringsmyndigheten genast kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar.

Bolaget får avföras ur registret tidigast en månad efter det att ett sådant kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

När bolaget har avförts ur registret svarar aktieägarna, styrelseledamöterna och verkställande direktören solidariskt för bolagets förpliktelser, i den mån inte annat följer av tredje stycket. Bolagets tillgångar övergår till aktieägarna. Aktieägarna inträder i bolagets ställe som part i de avtal som bolaget har slutit med tredje man. I den mån bolaget enligt lag eller annan författning har varit skyldigt att vidta åtgärd eller lämna uppgift skall detta i stället fullgöras av styrelsen.

En aktieägare, som inte har varit styrelseledamot eller verkställande direktör efter utgången av mars 1997 och inte heller efter denna tidpunkt har varit införd i aktiebolagsregistret som sådan, svarar för bolagets förpliktelser endast i förhållande till sin andel i bolagets aktiekapital.

Om det uppkommer behov av någon likvidationsåtgärd sedan bolaget har avförts ur registret, skall 13 kap. 16 § tillämpas.

Ändringen i punkt 5 *första stycket* innebär att det införs en möjlighet till frivillig avregistrering av aktiebolag före 1998 års utgång, då aktiebolag som inte har anmält höjning av aktiekapitalet till 100 000 kr automatiskt kommer att avregistreras (se punkten 6).

6. Ett bolag vars registrerade aktiekapital inte uppgår till 100 000 kr vid utgången av år 1998 och där *anmälan om beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr inte har kommit in till registreringsmyndigheten senast den 31 december 1998* skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, avföras ur aktiebolagsregistret och därmed vara upplöst. Uppgift att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Ett bolag för vilket beslut om ökning av aktiekapitalet till minst 100 000 kr har anmälts för registrering före utgången av år 1998 skall, om det inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avföras ur aktiebolagsregistret, om registreringsmyndigheten efter utgången av år 1998 genom lagakraftvunnet beslut har avskrivit anmälan eller vägrat registrering. En uppgift om ett sådant beslut skall ofördröjligen kungöras av registreringsmyndigheten i Post- och Inrikes Tidningar. Bolaget får avföras ur registret tidigast en månad efter det att kungörande har skett. En uppgift om att bolaget har avförts ur registret skall inte kungöras.

När bolaget har avförts ur registret gäller punkten 5 andra - fjärde styckena.

Ändringarna i punkt 6 *första stycket* innebär att aktiebolag som inte har ett aktiekapital som uppgår till minst 100 000 kr får förlängd tid till utgången av år 1998 att anmäla beslut om ökning av aktiekapitalet. Om beslut om ökning av aktiekapitalet inte har anmälts vid denna tidpunkt, kommer bolaget att avföras ur aktiebolagsregistret.

Som en konsekvens av ändringarna i första stycket ändras även tidsangivelserna i *andra stycket*.

4. I bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt i bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket samma lag skall 11 kap. 1, 2 och 4 - 14 §§ tillämpas intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1996.

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får göra det*

även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall paragraferna tillämpas även därefter.

Ändringen i punkt 4 *andra stycket* ger vissa aktiebolag under avveckling möjlighet att under ytterligare en begränsad tid tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler.

Utgångspunkten i *andra stycket* är att aktiebolagslagens redovisningsregler får tillämpas endast intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. Av punktens tidigare lydelse har dock framgått att det har ålegat de bolag som skulle komma att avregistreras enligt punkterna 5 och 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) i punkternas ursprungliga lydelse, dvs. senast i anslutning till utgången av år 1997, att fortsätta att tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler. Dessa bolag har alltså varit skyldiga att tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler fram till utgången av år 1997. Den nya lydelsen av punkten avser inte att göra någon ändring i detta utan får betydelse endast vad gäller redovisningen efter utgången av år 1997. För de bolag som har varit inriktade på avregistrering i samband med årsskiftet 1997/98 gäller alltså fortfarande att de *skall* tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler för det räkenskapsår som löper ut vid utgången av år 1997.

Den nya lydelsen av *andra stycket* *andra meningen* innebär att de bolag som – till följd av styckets tidigare lydelse – vid utgången av år 1997 tillämpade aktiebolagslagens redovisningsregler *får* fortsätta att göra det även därefter, dock endast såvitt gäller räkenskapsår som inleds före utgången av april 1998. För de aktuella bolagen – de som vid utgången av år 1997 tillämpade aktiebolagslagens redovisningsregler – är det fråga om en valfrihet; de får tillämpa aktiebolagslagens regler men de kan också, vid ingången av ett nytt räkenskapsår, gå över till motsvarande regler i årsredovisningslagen. I fråga om räkenskapsår som inleds den 1 april 1998 eller senare *skall* dock reglerna i årsredovisningslagen alltid tillämpas.

I *andra stycket* tredje meningen klargörs att bolag som avregistreras före 1997 års utgång *skall* tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler och således aldrig får gå över till motsvarande regler i årsredovisningslagen. Detta innebär inte någon förändring i förhållande till tidigare. I samma mening behandlas de bolag som avregistreras enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (frivillig avregistrering) på grund av ansökningar som har skett före utgången av oktober 1997. Det kan i sådana fall inträffa att själva avregistreringen sker ett stycke in på år 1998. Också i dessa fall *skall* aktiebolagslagens redovisningsregler tillämpas. Det blir alltså aldrig aktuellt att tillämpa motsvarande regler i årsredovisningslagen.

Vilka redovisningsregler som skall tillämpas i de bolag där ansökan om frivillig avregistrering sker efter utgången av oktober 1997 får bedömas med ledning av *andra stycket* *andra meningen*. Har bolaget vid utgången

av år 1997 tillämpat aktiebolagslagens redovisningsregler kan det således, vad gäller räkenskapsår som inleds senast den 31 mars 1998, väljas om det skall tillämpa aktiebolagslagens eller årsredovisningslagens redovisningsregler. För räkenskapsår som inleds efter utgången av mars 1998 gäller dock att redovisning *skall* ske enligt årsredovisningslagen.

5. I bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt i bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket samma lag skall 4 kap. 16, 20 och 21 §§, 8 kap. 13 §, 9 kap. 17 §, 10 kap. 3 och 10 §§, 12 kap. 1 - 4 §§, 13 kap. 3, 9 och 12 §§, 14 kap. 4 §, 15 kap. 1 och 3 §§ samt 17 kap. 1 § tillämpas i sin äldre lydelse intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1996.

I övriga bolag skall de angivna paragraferna tillämpas i sin äldre lydelse intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 januari 1997. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat paragraferna i dess äldre lydelse får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall paragraferna tillämpas i sin äldre lydelse även därefter.*

De bestämmelser i aktiebolagslagen som anges i punkt 5 har ett sådant samband med redovisningsreglerna att det har ansetts att de bör fortsätta att tillämpas i sin äldre lydelse så länge bolaget också tillämpar de äldre redovisningsbestämmelserna i 11 kap. aktiebolagslagen. I punktens *andra stycke* har det därför gjorts samma slag av ändring som i punkten 4.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:000) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Regeringen har i propositionen 1997/98:22 föreslagit att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen skall införas två nya punkter, 15 och 16. Lagändringarna skall enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 1998. Dessa punkter har fått en ny lydelse.

15. Om ett företagshypotek har upplåtits i ett aktiebolags verksamhet och den intecknade verksamheten och egendom som omfattas av företagshypoteket övergår från aktiebolaget till dess aktieägare *enligt punkten 5 genom avregistrering på grund av en ansökan som görs efter utgången av oktober 1997 eller enligt punkten 6* tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3 § första stycket lagen (1984:649) om företagshypotek. Bestämmelserna tillämpas också i sådana fall där verksamheten och egendomen därefter övergår från det upplösta aktiebolagets aktieägare till ett handelsbolag eller ett aktiebolag som aktieägarna är delägare i eller till en ekonomisk förening som de är medlemmar i.

Borgenären förlorar sin rätt enligt första stycket, om han inte inom den tid som anges i tredje stycket väcker talan mot förvärvaren om betalning ur egendomen och anmäler detta till inskrivningsmyndigheten.

Talan och anmälan enligt andra stycket skall ske inom sex månader från det att det upplösta aktiebolagets styrelse eller förvärvaren har underrättat borgenären om aktiebolagets avregistrering och senast inom arton månader från avregistreringen.

Vad som sägs om förvärvaren gäller också hans dödsbo.

Punkten överensstämmer med regeringens förslag i prop. 1997/98:22. Såsom redovisats i avsnitt 5.1 har dock bestämmelsen justerats så att den är tillämplig även vid avregistrering som sker enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen, under förutsättning att avregistreringen sker på grund av en ansökan som görs efter utgången av oktober 1997.

16. Om ett företagshypotek har upplåtits i en verksamhet som har drivits av ett aktiebolag som har upplösts *enligt punkten 5 på grund av en ansökan som har gjorts efter utgången av oktober 1997 eller enligt punkten 6*, har borgenären rätt att söka betalning ur egendom som omfattas av hypoteket trots att hans fordran inte är förfallen till betalning.

Punkten överensstämmer med regeringens förslag i prop. 1997/98:22. Bestämmelsen har dock justerats så att den är tillämplig även vid avregistrering som sker enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen, under förutsättning att avregistreringen sker på grund av en ansökan som har gjorts efter utgången av oktober 1997.

7.3 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Punkten 3 i övergångsbestämmelserna till årsredovisningslagen (1995:1554) har fått en ny lydelse.

3. I bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall bestämmelserna i 2 - 6 kap., 9 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3 och 4 §§ samt 10 kap. 1 § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1995.

I övriga bolag skall de angivna bestämmelserna samt bestämmelserna i 7 kap. tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall de angivna bestämmelserna över huvud taget inte tillämpas.*

Ändringarna i *andra stycket* utgör en spegelbild av de ändringar som har gjorts i punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1555) om

ändring i aktiebolagslagen. Den punkten reglerar tillsammans med förevarande punkt när ett aktiebolag skall tillämpa årsredovisningslagen och när det skall eller får tillämpa aktiebolagslagens redovisningsregler. Vad gäller innebörden i förevarande punkt kan det därför hänvisas till vad som har sagts i anslutning till punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1555) om ändring i aktiebolagslagen (se s. 22 f.).

7.4 Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1976:125)

Punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1556) om ändring i bokföringslagen (1976:125) har fått en ny lydelse.

2. I bolag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och 1 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall 11 a § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1995.

I övriga bolag som omfattas av årsredovisningslagen (1995:1554) skall 11 a § tillämpas första gången i fråga om det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 1996. *Aktiebolag som vid utgången av år 1997 tillämpat äldre bestämmelser får dock göra det även fortsättningsvis intill utgången av det sista räkenskapsår som inletts före den 1 april 1998. I aktiebolag som har avförts från aktiebolagsregistret senast den 31 december 1997 och i aktiebolag som avförs från aktiebolagsregistret enligt punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) efter ansökan som har skett före utgången av oktober 1997 skall 11 a § över huvud taget inte tillämpas.*

Aktiebolag som omfattas av årsredovisningslagen skall tillämpa årsredovisningslagen vid upprättandet av den balansräkning och den resultaträkning som skall ingå i årsbokslutet (se 11 a § bokföringslagen).

Ändringarna i *andra stycket* är av samma slag som i punkterna 4 och 5 i förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1555) om ändring i aktiebolagslagen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1997

Närvarande: statsrådet Freivalds, ordförande, och statsråden Uusmann,
von Sydow, Klingvall, Åhnberg

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1997/98:39 Förlängd tid för ökning av
aktiekapital i privata aktieföretag.